

หลักการของพระราชบัญญัติ
ล้างมลทินในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550
(ในส่วนที่เกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ)

หลักการโดยทั่วไปของพระราชบัญญัตินี้จะเหมือนกับพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการล้างมลทินให้แก่ผู้ถูกลงโทษทางวินัย ถูกสั่งให้ออกจากราชการ หรือถูกดำเนินการทางวินัย

บุคคลผู้อยู่ในข่ายที่จะได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2550 (ด้านวินัยและการออกจากราชการ) ได้แก่ ผู้ถูกลงโทษทางวินัย ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการ และผู้ถูกดำเนินการทางวินัย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 มาตรา 5 และมาตรา 6 ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

1. กรณีผู้ถูกลงโทษทางวินัยซึ่งกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงอยู่ก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 (ผู้ที่กระทำความผิดวินัยหลังจากวันที่ 5 ธันวาคม 2550 จะไม่ได้รับการล้างมลทินแต่อย่างใด) และได้รับโทษทางวินัยหรือรับทัณฑ์ (เช่น การลงทัณฑ์เพิ่มเวรยามตาม พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ฯ) ไปก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 ทั้งหมดหรือบางส่วน

อนึ่ง คำว่า “ได้รับโทษทางวินัยหรือรับทัณฑ์” หมายถึง มีคำสั่งลงโทษและรับโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 แม้ว่าคำสั่งลงโทษนั้นจะออกหลังวันที่ 5 ธันวาคม 2550 แต่ถ้าคำสั่งนั้นกำหนดให้มีผลย้อนหลังไปก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม

1 มาตรา 3 “ผู้ถูกลงโทษทางวินัย” หมายความว่า ผู้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์เพราะกระทำความผิดวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และให้หมายความรวมถึงผู้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์โดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีผลเช่นเดียวกับการถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัย

มาตรา 5 “ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ถูกลงโทษทางวินัยในกรณีซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และได้รับโทษหรือรับทัณฑ์ทั้งหมดหรือบางส่วนไปก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยในกรณีนั้น ๆ”

มาตรา 6 “บรรดาผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการอันมิใช่เป็นการลงโทษทางวินัยก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และบรรดาผู้ถูกดำเนินการทางวินัยในกรณีกระทำความผิดวินัยซึ่งผู้บังคับบัญชาได้สั่งยุติเรื่องหรือลดโทษก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ให้ผู้นั้นไม่ต้องถูกพิจารณาเพิ่มโทษหรือถูกดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้น ๆ ต่อไป”

2550 ตามระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2535 ก็ถือว่าคำสั่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่ขึ้นไป ตัวอย่างเช่น นายเดช เป็นข้าราชการระดับ 6 ถูกกรมตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2550 และไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลย จนถึงวันออกคำสั่งลงโทษ(ไล่ออกจากราชการ) ในวันที่ 25 ธันวาคม 2550 โดยคำสั่งให้มีผลย้อนหลังไปยังวันแรกที่ละทิ้งหน้าที่ราชการคือวันที่ 1 ธันวาคม 2550 ดังนั้น นายเดชย่อมได้รับการล้างมลทินเพราะถือว่าถูกไล่ออกจากราชการไปแล้วก่อนวันที่ 5 ธันวาคม 2550 (เทียบเคียงจากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายที่ 2) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2526)

นอกจากนี้ คำว่า “ได้รับโทษ..... บางส่วน” หมายความว่า ผู้ถูกลงโทษได้รับโทษแล้ว แต่การบังคับตามคำสั่งลงโทษยังไม่ครบ กฎหมายล้างมลทินฯ ใช้บังคับเสียก่อน จึงทำให้โทษที่เหลือไม่สามารถบังคับต่อไปได้ เพราะถือว่าได้รับการล้างมลทินไปแล้ว ดังนั้น จึงทำให้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องได้รับโทษทั้งหมดก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือน ตัวอย่างเช่น นายดอน ข้าราชการกรมหนึ่งถูกอธิบดีสั่งลงโทษตัดเงินเดือน 5 % เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2550 เป็นต้นไป กรณีนี้เคยมีผู้หารือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ปกติการตัดเงินเดือนของส่วนราชการจะกระทำเมื่อถึงเวลาที่ข้าราชการผู้นั้นจะได้รับเงินเดือนตอนปลายเดือน จะถือว่าผู้นี้ได้รับโทษก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ใช้บังคับได้หรือไม่ อย่างไร ซึ่งความเห็นของที่ประชุมใหญ่ของกรรมการร่างกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่า แม้ปกติการรับเงินเดือนจะกระทำกันในตอนปลายเดือนก็ตาม แต่เงินเดือนสามารถคำนวณเป็นรายวันได้ ดังนั้น เมื่อคำสั่งลงโทษระบุให้เริ่มตัดเงินเดือนตั้งแต่เดือนธันวาคม ก็เท่ากับเริ่มตัดเงินตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2550 เป็นต้นมาถึงวันที่ 4 ธันวาคม 2550 หลังจากนั้นตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2550 เป็นต้นไปผู้นี้ได้รับอานิสงส์ของกฎหมายล้างมลทินแล้ว เพราะพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ. 2550 มีผลใช้บังคับในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 จึงต้องคำนวณเงินเดือนที่จะตัดตามคำสั่งลงโทษได้เพียง 4 วันเท่านั้น (เทียบเคียงจากหนังสือตอบข้อหารือของสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0711/349 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2531)

2. กรณีผู้ถูกลงโทษให้ออกจากราชการซึ่งมิใช่การลงโทษวินัย ถูกสั่งให้ออกจากราชการก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 : กรณีนี้จะพิจารณาเพียงว่า คำสั่งให้ออกจากราชการนั้นมีผลใช้บังคับก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 โดยไม่ต้องพิจารณาถึงการกระทำที่มีการกระทำเมื่อใด

3. กรณีผู้ถูกดำเนินการทางวินัยในกรณีกระทำผิดวินัยซึ่งผู้บังคับบัญชาได้สั่งยุติเรื่องหรืองดโทษก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 ผู้ถูกดำเนินการทางวินัยคือ ผู้ที่ถูกสอบสวนวินัยอย่างไม่ร้ายแรงหรืออย่างร้ายแรงแล้วปรากฏว่าไม่มีความผิด จึงสั่งยุติเรื่อง หรือมีความผิดแต่เป็นความผิดเล็กน้อย จึงให้งดโทษเป็นว่ากล่าวตักเตือนหรือทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ

ผลของการล้างมลทิน

1. ให้ถือว่าผู้ถูกลงโทษทางวินัยหรือลงทัณฑ์นั้นมิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยในกรณีนั้น ๆ

2. ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการ จะไม่ถูกพิจารณาในทางที่จะเปลี่ยนแปลงคำสั่งจากให้ออกเป็นโทษทางวินัย เช่น ถูกสั่งให้ออกเพราะมีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน หากจะเข้ารับราชการต่อไปอาจเกิดความเสียหายแก่ราชการตามมาตรา 116 พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เมื่อได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายล้างมลทินฉบับนี้แล้วจะพิจารณาในทางที่เปลี่ยนแปลงเป็นโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการมิได้ เป็นต้น

3. ผู้ถูกดำเนินการทางวินัยในกรณีกระทำผิดวินัยและผู้บังคับบัญชาได้สั่งยุติเรื่องหรืองดโทษ ก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 จะไม่ถูกดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้น ๆ อีก เช่น กรมได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยข้าราชการแล้วสั่งยุติเรื่อง (คือไม่มีมูลเป็นความผิดวินัย) หรืองดโทษ (คือ เห็นว่าเป็นความผิดวินัยเพียงเล็กน้อย ยังไม่ควรลงโทษ แต่อาจมีการว่ากล่าวตักเตือนหรือทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้) แล้วรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง ดังนั้น เมื่อกฎหมายล้างมลทินออกใช้บังคับ และเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของ อ.ก.พ. กระทรวง หาก อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นว่าตามข้อเท็จจริงควรสั่งลงโทษ กรณีเช่นนี้ไม่อาจกระทำได้

4. ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับการล้างมลทินในอันที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ เช่น ถูกสั่งลงโทษตัดเงินเดือนไปก่อนที่ พ.ร.บ.ล้างมลทินฯ ใช้บังคับ จะเรียกร้องเงินที่ถูกตัดไปแล้วคืนไม่ได้ หรือกรณีถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกไปแล้ว ก็จะเรียกเงินเดือนระหว่างที่ตนถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการคืนไม่ได้ เป็นต้น

5. เรื่องที่อยู่ระหว่างการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ถือว่าการลงโทษยังไม่ถึงที่สุด เพราะผู้ถูกลงโทษยังโต้แย้งการลงโทษอยู่ ยังไม่อาจนำการล้างมลทินไปใช้กับกรณีอุทธรณ์ได้ทันที ดังนั้น ในการพิจารณาอุทธรณ์จึงยังดำเนินการต่อไปได้ และสามารถพิจารณาในทางเป็นคุณได้ แต่จะเพิ่มโทษให้หนักขึ้นไม่ได้ เพราะการเพิ่มโทษจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกลงโทษ เนื่องจากโทษเดิมนั้นอยู่ในข่ายได้รับการล้างมลทินฯ อยู่ ส่วนการถอนอุทธรณ์ก่อนการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จ ผู้อุทธรณ์สามารถกระทำได้โดยถือว่าผู้นั้นสละสิทธิอุทธรณ์และยังคงเป็นผู้ถูกลงโทษทางวินัยที่อยู่ในข่ายได้รับการล้างมลทินตามเดิม

ข้อสังเกต ในกรณีที่อุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดหรือไล่ออกจากราชการต่อ ก.พ. และ ก.พ. พิจารณาแล้วมีมติให้รายงานนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ลดโทษจากปลดหรือไล่ออกเป็นโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงสถานอื่น ได้แก่ ลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน ภาคทัณฑ์ เมื่อนายกรัฐมนตรีสั่งการตามมติ ก.พ. มีกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทินใช้บังคับ ดังนี้ ส่วนราชการต้นสังกัดต้องออกคำสั่งลดโทษผู้นี้จากปลดหรือไล่ออกเป็นลงโทษวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตั้งแต่วันที่สั่งให้กลับเข้ารับราชการ แต่เนื่องจากผู้นี้ได้รับการล้างมลทินแล้ว ส่วนราชการนั้นจึงไม่อาจลงโทษทางวินัยตามคำสั่งดังกล่าวได้ (เทียบเคียงจากหนังสือตอบข้อหารือของสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0713/ล 612 ลงวันที่ 30 กันยายน 2531)

6. การรายงานการดำเนินการทางวินัย ตามมาตรา 109 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ยังคงต้องดำเนินการอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสผู้บังคับบัญชาหรือองค์กรที่เหนือขึ้นไปได้ตรวจสอบว่า เรื่องดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ได้รับล้างมลทินหรือไม่อย่างไร เพราะบางเรื่องต้นสังกัดพิจารณาว่าผู้ถูกลงโทษทางวินัยได้รับล้างมลทิน แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าไม่เข้าตามหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการล้างมลทินข้างต้น

นอกจากนี้ สำนักงาน ก.พ. เคยมีหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0709.2/136 ลงวันที่ 23 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการรายงานการดำเนินการทางวินัย สรุปได้ว่า เมื่อข้าราชการผู้ถูกลงโทษได้รับการล้างมลทินแล้ว ผู้บังคับบัญชา หรือ อ.ก.พ. กระทรวงไม่อาจพิจารณาหรือมีมติใด ๆ เกี่ยวกับกรณีความผิดของผู้นั้นได้อีก แต่กรมต้องรายงานการลงโทษ และการได้รับการล้างมลทินไปยัง อ.ก.พ. กระทรวงเพื่อทราบ

อนึ่ง กระทรวง ทบวง กรม เจ้าสังกัดต้องบันทึกการถูกลงโทษของข้าราชการที่ได้รับการล้างมลทินไว้ในในทะเบียนประวัติ (ก.พ. 7) และหมายเหตุไว้ด้วยว่าได้รับล้างมลทินแล้ว (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0709.2/1883 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2539)

7. การขอสมัครสอบแข่งขันเข้ารับราชการหรือขอบรรจุกลับเข้ารับราชการของข้าราชการพลเรือนผู้ที่ได้รับการล้างมลทิน : ข้าราชการพลเรือนที่ถูกสั่งให้ออกถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการและได้รับการล้างมลทินตามพ.ร.บ. ล้างมลทินฯ พ.ศ. 2550 นั้น หากประสงค์จะสมัครสอบเข้ารับราชการใหม่หรือขอบรรจุกลับเข้ารับราชการจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร

เรื่องนี้เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของ พ.ร.บ. ล้างมลทินฯ พ.ศ. 2550 แล้ว มีความเหมือนกับ พ.ร.บ. ล้างมลทินฯ พ.ศ. 2539 กล่าวคือ ผลของกฎหมายถือเพียงว่าผู้ นั้นไม่เคยได้รับโทษทางวินัยหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการเท่านั้น ซึ่งหมายถึงกฎหมายนี้ล้างเฉพาะโทษ แต่การกระทำหรือกรรมที่ได้เคยทำมาไม่ได้รับการล้างมลทินตามไปด้วย ดังนั้น จึงไม่ถือว่าผู้นั้นขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา 30 (12) และ (13) ² แต่อย่างไรก็ดีผู้มีอำนาจสั่งบรรจุอาจนำพฤติกรรมที่เคยกระทำผิดวินัยมาวินิจฉัยว่าขาดคุณสมบัติตามมาตรา 30 (7) ที่บัญญัติว่า “ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม” ได้ เช่น ข้าราชการที่ถูกลงโทษฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง กรณีข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่น แม้จะ

² มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 “ผู้ที่เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไปดังต่อไปนี้.....

(12) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก หรือปลดออก เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น

(13) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น”

ได้รับการล้างมลทิน แต่อาจพิจารณาได้ว่าการกระทำความผิดเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี จนเป็นที่รังเกียจของสังคมได้ เป็นต้น

หมายเหตุ เอกสารนี้เป็นเพียงการนำหลักการเดิมที่คณะกรรมการกฤษฎีกา และ ก.พ. ได้เคยวินิจฉัยและมีมติไว้มาเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาเรื่องวินัยที่จะเกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ. ล้างมลทินฯ พ.ศ. 2550 ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2550 หากมีการเปลี่ยนแปลงหลักการเป็นประการใดเมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้ว จะได้นำเสนออีกครั้งหนึ่ง